

Hensyn til en saa overordentlig vigtig Gjerning som den at paase Skolevæsenets Liv staar hen i det Uvisse. Den Eine paaberaaber sig i dette Forhold at have Rettigheder overfor den Anden, som denne ikke vil indrømme, skjøndt det Druvende dog ogsaa kan blive Tilfældet, nemlig at den Eine skyder sig ind under den Anden med Hensyn til sine Pligter. Det foreliggende Lovforslag gaar ud fra den Forudsætning, at Skolekommisjonerne i det Hele have tiltaget sig for stærk en Myndighed, om der end kan gives de Tilfælde, hvor Skolekommisjonerne maasse opfatte deres Stilling rigtig og tillægge Sogneraadet den væsentligste Myndighed. Jeg har altid opfattet det Sidste som det Rigtige, og jeg er fremdeles af den bestemte Mening, at, naar Sogneraadene betragte deres Stilling paa den rette Maade, da kunne de aldeles ikke siges at være frie for Tilsyn med Skolevæsenet. Jeg har altid antaget, at Meningen med Udtrykkene i Landkommunalloven, naar der i den staar, at Skolekommisjonerne have det nærmeste Tilsyn med Skolevæsenet, var den, at Sogneraadene ogsaa have et Tilsyn. Et Sogneraad kan, som valgt paa Kommunens Begne, heller aldrig i Verden slaa Skolevæsenet ud af sine Tanter; det kan ikke en eneste Dag unddrage sig for at have sin Dpmærksomhed henvendt paa Skolevæsenet eller undlade at yde dette al den Bistand, som det formaar. Det er imidlertid, som sagt, efter min Anskuelse fuldstændig i sin Orden, at vi, hvor der er Spørgsmaal om Forholdet mellem saadanne fideordnede Myndigheder, saa en udtrykkelig Lovbestemmelse for, hvilken Ret der tilkommer enhver især af dem, og ikke overlade Afgjørelsen deraf til Tilfældigheder. Jeg tror ikke, at de Ord, der ere brugte i Landkommunalloven, kunne betragtes anderledes end i Overensstemmelse med det Indtryk, som Enhver især har faaet paa den Tid, da denne Kommunallov blev vedtaget. Men Ordene staa der bare og nøgne som Gjenstand for Fortolkning, og det gaar nu efter min Mening slet ikke an at overlade Behandlingen af en saa vigtig Bestemmelse til en blot og bar Fortolkning, hvorved den Eine kan gjøre een Mening og den Anden kan gjøre en anden Mening gjældende. —

Men hvorledes man nu saa end bedømmer dette, saa siger jeg derhos endvidere, at, saalænge en Embedsmand, saalænge Præsten er født Medlem af en saadan Kommission, vil det altid, naar Kommissionen tillige stilles aldeles selvstændig, blive Tilfældet, om saa ogsaa Sogneraadene gjøre sig den største Umage for at sætte de bedste Mænd ind i Skolekommissionen; at Præsten, som staar i en nærmere Forbindelse med Skoledirektionen, og som i Reglen altid holder paa sin Embedsmyndighed ligeoverfor den kommunale Myndighed, vil saa den overveitende Indflydelse, og dette vil navnlig blive Tilfældet paa mange Steder i de smaa Landkommuner, hvor det var ønskeligt, at man kunde besyftte Kommunen tilstrækkelig ligeoverfor Præsten og dem, der staa paa Præstens Side. Der er jo fremkommet Meget til Oplysning i saa Henseende; der er endog fremkommet Oplysninger, der gjøre det klart, at der paa sine Steder af Skoledirektionen søges givet Skolekommisjonerne Indflydelse paa Skolevæsenets økonomiske Stilling. Dette er jo vel Noget, som vistnok ikke Mange ville give Medhold i, men det har i ethvert Fald givet Anledning til Stridigheder. — Mange af de Ting, der staa opregnede i Lovforslagets § 1, og som den første ærede Taler (Kier) slet ikke kunde indse vedkom Sogneraadene, maa jeg ogsaa ligeoverfor ham paastaa netop vedkomme Sogneraadene. Lad os saaledes tage Spørgsmaalet om Udskrivningen af Skolen. Er det dog ikke meget naturligt, at den valgte Børge for Kommunen giver sin Erklæring herom? Er der ikke mange Ting, der skulle tages i Betragtning, naar der er Spørgsmaal om et Barns Udskrivning af Skolen, som Sognets valgte Myndighed bør have at gjøre med? Det er jo ikke alene Kundskaberne, som det derved kommer an paa, men det kan og maa naturligvis ogsaa tages i Betragtning, hvem Forældrene ere, og hvorledes deres Stilling er. Dette er altsammen Noget, som vedkommer den valgte Myndighed, og Kommunens Beboere kunne derfor ogsaa kun med Tillid se hen til Afgjørelsen, naar den ligger i den valgte Myndigheds Haand, hvorimod det stiller sig anderledes, naar den ligger i deres Hæn-